

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal
Sulv. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Főigazgató: Közlöny, Arad
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Égész évre ...	720 Lej
Fél évre ...	360 Lej
Negyed évre ...	180 Lej
Havonta ...	60 Lej

Hirdetéseik díjazásuk szer.
Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 4 lej, vasárnap
5 lej. Bucarestben 50 banival
több.

Üzlet és kötelesség.

Régen tudott dolog, hogy az aradi városi üzemek a város költségvetésében súlyos teherként szerepelnek, a város az egy közuti vasút kivételével egyszerűen összes üzemeire ráfizetett. Ez nem annyira a helytelen gazdálkodásnak tudható be, hanem inkább annak, hogy a városi fizetmek elsősorban is jóléti intézmények és nem kimondottan nyereszkesedésre, alakult vállalatok. Régen az aradi városi kertgazdaság is jóljöveldelmező vállalkozás volt. A száz holdnyi városi kertben intenzív gazdálkodás folyt, a város egyszerűen elárastotta a piacot élelmiszerekkel, mindenkor tudta irányítani az árakat, mindenkor le tudta törni a drágaságot. Ezek ideális állapotok voltak és jelentős jövedelmet is biztosítottak a városnak. A legutóbbi két esztendőben azonban megváltozott a helyzet, a városi kertgazdaság szakemberek és kelk hozzáértés hiányában egyszerre rossz üzletnek bizonyult, deficit mutatkozott és a városvezetés kénytelen volt magánvállalkozónak bérbeadni a száz holdat. A magánvállalkozó azután megmutatta, hogy szakszerű és főként lelkiismeretes gazdálkodás mellett milyen nagyszerű eredményeket lehet elérni a kitűnő talaj száz holdon és egy évi gazdálkodás után a magánember szép hasznot biztosított magának, amellelt, hogy a kertgazdaság termékeit mindenkor a napi áron alul adta el.

Ez gondolkodóba ejtette a városvezetőséget és most, hogy a pályázat meddő maradt, a város ismét saját kezelésébe veszi. Aból a vezérléből indul ki a gazdasági hivatal, hogy ami sikerült a magánvállalkozónak, az sikerülhet a városnak is, sőt sikerülnie kell. Lehet, hogy ez már annak is a következménye, hogy a gazdasági tanácsosi székben új ember ül, aki talán új szellemet is hozott magával ebbe a rendkívül fontos hivatalba. A mai túlfeszülten drágaság közepette csak helyeselni lehet, hogy a város ismét saját kezelésébe veszi a hirtelen elhagyott városi vállalatot és bizonyos, hogy hasonlóan a múlt hoz, megint jelentős tényezővé válik a produkció terén a város és letöri a piaci drágaságot. Tulajdonképpen ez lenne a hivatása ennek a városi vállalatnak, csak ezuttal okulni kell a közelmúlt szomorú példán és olyan embereket kell odaállítani a kertgazdaság élére, akik amellelt, hogy értik a gazdasági ügyeket, lelkiismeretesen is veszik hivatásukat. És akkor elérhető a kettős cél: a kertgazdaság jövedelmet hajt a városnak s egyben letöri a piaci drágaságot.

Romániának szüksége van kölcsönre.

Brallianu pénzügyminiszter nyilatkozata az ország gazdasági helyzetéről.

(Bucuresti, november 27.) Brallianu Vintila pénzügyminiszter tegnap fogadta a külföldi sajtó képviselőit és ismertette előttük a kormány gazdasági politikáját, kapcsolatban az új költségvetéssel. A pénzügyminiszter a külföldi kölcsönről is beszélt. Kijelentette, hogy Romániának szüksége van kölcsönre és ha eddig nem is sikerült megszereznie, az nem a hitelképesség hiányának tulajdonítható, hanem annak, hogy a külföldi piacon is nehéz a helyzet és a külföldi tőke nehezen mobilizálható. Jelenleg csak Amerika diszponál megfelelő tőke felett,

de azt nem lehet igénybe venni, mert Amerika nem ismeri a romániai helyzetet. Az európai államok pedig számotvetve érdekeik biztosításával és kívánva az ország további fejlődését, beleegyeznek majd, hogy a rendelkezésre álló tőkéiket itt investálják. Ezzel kapcsolatban a jóvátételi problémáról is beszélt a pénzügyminiszter. Rámutatott azokra az óriási károokra, amelyek a háboru alatt érték az országot, mégis, míg a legyőzött államok moratóriumot kaptak, addig Romániának, mint győztes államnak fizetnie kell a reálháruló terheket.

Pamutháboru folyik Anglia és Egyiptom között.

Az egyiptomi nacionalisták pogromot hirdetnek a fehérek ellen. — Az angol kormány tiltakozik a Népszövetség beavatkozása ellen.

(Kairo, november 27.) Az egyiptomi helyzet a mai nappal sem sokat javult. Az angol katonai demonstrációk megtették ugyan hatását, de az egyiptomi nacionalista izgatás tovább folyik, bár az angol vezetés körök véleménye szerint a válság elsimult és újabb rendszabályok feleslegesek. A tény az, hogy az ellentétek igen mélyek Anglia és az egyiptomi érdekek között. A folyton hatalmasabbá váló nacionalista mozgalom, amely az angol gyarmati politikát egyre nehezebb helyzetbe sodorja, rákényszerítette Angliát, hogy

Egyiptom függetlenségét elismerje. De fenntartották a kormányzó állást és Faud király mellett ott hagyták lord Allenbyt, aki még ma is nagyobb ar a királynál Egyiptomban.

Az egyiptomi hadsereget azonban kénytelenek voltak a kairói kormány rendelkezésére bocsátani, de a hadsereg élén ott hagyták Sir Lee Stack tábornokot és bizalmasan tudtára adták Zaghul pasának, hogy nem tűrnék a tábornok elmozdítását. Az egyiptomi parlament összehívását Anglia ugyan nem akadályozta meg, de nem engedte oda Szudán képviselőit. Anglia nem akadályozza meg a kairói és alexandriai gyapotfeldolgozó gyárak létesítését, de Szudánban négy millió hold területen hatalmas gyapottermelő területet rendez be és elveszi Egyiptomtól a Nilus vizét. Anglia tehát enged ott, ahol kikerülhetetlen, de nem gátolja, mert nem gátolhatja az egyiptomi nemzeti hatóságok kárpítését. Mindenképpen azonban odafigyelni a saját érdekeire.

akkor vigyáznak az angol érdekekre.

Az angol-egyiptomi háboruskodás nem egyéb, mint pamutháboru. A manchesteri pamutgyárak még nemrég évenként 300.000 métermázsa kész pamutárut szállítottak Egyiptomnak és minden nyersanyagukat a dus szudáni pamutmezőkről kapták. Egyiptom azonban a jövőben maga akarja feldolgozni ezt a pamuttermést. Egyiptomnak, mint eladási piacnak az elvesztését még elviselnék, valahogy az angol pamutgyárak, de a Nilus által öntözött föld selymes nyersgyapotjára feltétlenül szükségük van.

Az angol térhódítás ellen már egyizben lázadást szítottak Szudánban, melyet azonban a megerősített angol csapatok rövid idő alatt vérbefojtottak.

Az asszani katonaiskolát, amelyből a lázadás kiindult és amelynek a legelőkelőbb egyiptomi arab családok gyermekei voltak a növendékei, feloszlatták. Szudánt annakidején Kitchener lord egyiptomi katonasággal hódította meg és ezen az alapon is jogot formálnak az egyiptomiak Szudánra.

Stack tábornokot a nacionalista ifjúság gyilkolta le és a diákság most sztrájkjával szolidaritást vállal a gyilkosokkal. A nacionalista mozgalom most már azonban nemcsak Anglia, hanem az egész fehér faj ellen folyik. Beavatottak attól félnek, hogy az Egyiptomban élő európaiakat halomra fogják gyilkolni, ha majd teljes erővel rob

ban és az arab szenvedély.

Genfi jelentés szerint a Népszövetség főtitkára kijelentette, hogy nem közlik a tagállamokkal az egyiptomi tiltakozást, mert azt nem a kormány, hanem a parlament intézte hozzá. A londoni Daily Express szerint, amennyiben Franciaország megkísérelné, hogy az egyiptomi kérdést a Népszövetség elé vigye, akkor angol részről azonnal felvetik a hadiadósságok kérdését.

Az angol kormány különben ma közölte a nagy hatalmakkal, hogy a Népszövetségnek az egyiptomi kérdésben való közbelépését barátságtalan

Rómából hivatalosan közlik, hogy az olasz kormány álláspontja egyelőre tartózkodó, mindazonáltal az eseményeket éles figyelemmel kíséri. Zivar basa, egyiptomi miniszterelnök és lord Allenby között a konfliktus békés megoldása érdekében ma tárgyalások indultak meg.

Új magyar választójogi javaslat.

Megmarad a nyílt szavazás a magyar vidéki kerületekben.

(Budapest, nov. 27.) A belügyminisztérium most készült el a választójogi törvényjavaslat kidolgozásával. A javaslat alapja az 1922-es választási rendelet. A javaslat igen terjedelmes, több mint száz szakaszból áll. Alapelvei teljesen azonosak az 1922-es választási rendelethez lefektetett elvekkel. Budapest 22 kerületéből alakított három választókerületben az arányos képviselői rendszer szerint listás szavazással működik, a törvényhatóságokban az általános többségi rendszer szerint szintén listás, az összes többi választókerületben ideértve a rendezett tanácsú városokat is, nyílt a szavazás.

Az új választójogi javaslat pontosan körülírja azt az eljárást, amelyet a központi választmányoknak a névjegyzékek összeállításánál követni kell. Az erre vonatkozó rendelkezések előírják, hogy olyan esetekben, amikor a választójog gyakorlásához megkívánt képesítés nem vitás, nevezetesen az intellektuális pályákon működő egyéneknek a választójog névjegyzékekbe való felvétel automatice bekövetkezik.

— Hivatalvizsgálat az aradi pénzügyigazgatóságon. Petreanu pénzügyi vezérfelügyelő ma Bucarestből Aradra érkezett és Olteanu pénzügyi inspektor kíséretében hivatalvizsgálatot tartott az aradi pénzügyigazgatóságon. A vezérfelügyelő minden a legnagyobb rendben találta.

„A politikusok nem egyebek kalózkodnál.”

Nagykövet, aki mindig fordítva látta a dolgokat. — Érdekes leleplezés a háborús diplomácia kulisszái mögül.

(London, nov. 27.) A Morning Post, az angol arisztokrácia napilapja most kezdte meg Francis Bertie lord, tavaly elhunyt volt párisi nagykövet hátrahagyott emlékiratainak közlését. Bertie lord memoárjai számos érdekes kulisszatitok elől rántják le a függönyt, másrészt azonban bebizonyítják azt, hogy milyen felületes emberek irányították az európai diplomáciát a világháború kitörésének küszöbén és a nagy háború alatt. Így például Bertie lord, aki igen fontos missziót töltött be hiszen Anglia nagykövete volt Párisban, őszintén bevallja, hogy mindig másként látta a dolgokat, miként azok tényleg bekövetkeztek. Így például még 1914. júliusában is azt írta naplójába, hogy a konfliktust sikerül majd Ausztria-Magyarországra és Szerbiára lokalizálni. Angliát ez egyáltalán nem érinti. Közvetlenül a marne-i ütközet előtt beszélgetett Delcassével, aki optimista volt. Lord Bertie azonban naplójába azt jegyezte fel, hogy ő nem tud optimista lenni, amikor a németek a francia főváros előtt állanak. Még a marne-i ütközet után sem tud hinni a francia-angol csapatok ellenállásában. 1915. szeptemberében ezeket írja:

„Clémenceau, a végsőig való háború híve, át szeretné venni a kormányt. Poincaré azonban aligha fogja ezt reá bízni.

Néhány hónap múlva Poincaré azután kénytelen Clémenceaut biztatni megkormányalakítással és ez a két francia államférfi egészen a békekötésig együtt dolgozott. Jellemző a következő ugyan-

eből az időből való feljegyzés is:

— A politikusok nem egyebek kalózkodnál. Pártjukat, pozícióikat és a hatalmat főleg helyezik a háza jóvoltánál és szilárdan meg vannak arról győződve, hogy egyedül ők tudják a hazát megmenteni.

Megbukott a trafikdrágítás.

A közönség csak az olcsóbb fajta dohánytermékeket vásárolja. — Eltűnt a gyufa.

(Saját tudósítónktól.) A dohány árak emelésén már túl vagyunk, ismét van trafik, de már az első három nap eredménye azt mutatja, hogy a Monopoli nem érte el a célját. A várt nagyobb bevétel elmarad, mert a közönség ragyósnak képtelen megfizetni a magas cigarettá- és szivarárakat és így a finomabb, de drágább dohánytermékekből sokkal kevesebb fogy el, mint azelőtt, ellenben sokkal nagyobb a fogyasztás a közönségszűz minőségű és olcsó áru trafikholmiknál. Egy nagyforgalmú dohánytözsde megállapította, hogy míg eddig átlagban félhetenként mintegy negyvenöt lejes értéke különböző dohányárut adott el addig most, a felemelés után az első fél héten mindössze huszonkétezer lejes bevétel volt, dacára a lényegesen magasabb áraknak. A trafikos ennek magyarázatát abban látja, hogy a közönség egyáltalán nem szíja a drágább trafikárut. Aki eddig Regalia márkájú szivart szívott, most megelégszik a Britannicával és a kik eddig a ropogós Trabucónak hódoltak, áttértek a Cubára

Szenzáció számba vetendő a posthumus naplónak az a része, amelyben a nemes lord beszámol arról, hogy Joffre főhadvezér öngyilkossággal fenyegetőzött, ha Messimy hadügyminiszter nem mond le nyomban. Az emlékiratok pikantériáiban is bővelkednek, így például Bertie lord közli, hogy az angol miniszterek egy ízben egy fontos tanácskozáson vettek részt Párisban és ennek során 27 üveg bort, 19 üveg söröt és 39 pohár likőrt konzumáltak.

és a Cigarillosra. Ebből az utóból rengeteg fogy, a szivarozók mégis könnyebben viselik el a két lejes Cigarillót, mint a drága Trabucót és Britannicát. Ugyan csak nagyon megsaporodott a Functionar-cigarettát szívók eddig is már igen tekintélyes táborra. A közönség kénytelen ráfanyalodni erre az aránylag nem sokkal drágult, rosszillatú cigarettára, mert a 80 banis Regálók és 120 lejes Remesek nagyon drága passzióknak bizonyulnak. A közönség általában lefokozza az igényeit és csak olcsóbb minőségű trafikot szív.

A trafik-mizéria megszűnésével azonban nem szűnt meg a gyufamizéria. Ma már megint nem lehet gyufát kapni, ez a kevés gyufakészlet, amit hétfőn forgalomba hoztak, már elfogyott és eddig nem érkezett újabb gyufaszállítmány. A közönség lassankint már beletörődik az 150 lejes gyufába, csupán az az egyetlen vágya, hogy ebből a drága és oly szükséges holmiból állandóan legyen raktáron mindig elegendő mennyiség.

Levizsgáztatták

az aradi gépzemek alkalmazottait.

A vizsga eredményétől függ az új szolgálati beosztás.

(Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt dr. Robu János aradi főpolgármester, Oltári István városi tanácsos és Nedelcu Miklós ügyész megjelentek a gépzemeknél és román nyelvből vizsgára hívták fel a tisztviselőket és azokat az alkalmazottakat, akik hivatásuknál fogva állandóan érintkezésben állnak a közönséggel. Összesen mintegy negyven tisztviselő állott a vizsgáztató bizottság előtt, közöttük a gúzgyár és vízművek pénzeszedői és a közúti vasút jegykezelői. A vizsga a déli órákig tartott és pontos eredménye eddig ismeretlen. A bizottság különösen az idősebb tisztviselőknél a legnagyobb megértéssel és humanitással adta fel a kérdéseket. Egyes hírek szerint a tisztviselőknek körülbelül 15 százaléka nem tudott kifogástalan válaszokat adni: az eredménytelenül vizsgázottak egyrésze értesülésünk szerint új beosztást kap és olyan helyre kerül, ahol a közönséggel nem kell érintkezni, a másik részét pedig nyugdíjazza vagy elbocsátja a város a gépzemek kötelekéből.

— Az aradi törvényszék elnöki állása. Ma délelőtt érkezett meg az aradi törvényszékre Simionescu Constantinnak aradi törvényszéki elnöké kinevezéséről szóló rendelkezés. A miniszeri leirat szerint, amelyet azonban napokkal ezelőtt tettek postára Bucurestiben, az új elnök nyolc napon belül átveszi hivatala vezetését.

TARCA

Nők, akik karriert csináltak

(Budapesti levél.) Egy előkelő dunaparti hotel kávéházában reggelizett. Finom volt és elegáns a meggyipiros kivágott cipőjétől kezdve a drága bundáig, amelyet mint könnyű habot akasztott a pin-cér a fogásra. Ő pedig a bunda öléből kihámozottan, az éjjeli grófnő csábító lengésével kopogtatta a teája mellé szolgáltat lágytojázt. A haja fehér arany az arca nagyszerűen festve, csupa gondozottság a legfinomabb ki-vitelben. Egy bünyösen szép kép a szőke rossz estélyi toalettben. De mit keres itt korán reggel az előkelő kávéházban? Így nem öltözködik, aki már felkelt, így az öltözik, aki még le sem feküdt. Ám a szép, festett kép egészen friss, szinte párázik még körülötte a szagos reggeli fűdő, amelyből ki lépett.

Tehát?

— Tehát négy fuvar megcsinál a kocsi naponta, — hallom az asztaltól, ahova egy lompos, kövér ember telepedett le.

Első pillanatban sajnáltam a kövörtől a finom művirágot. Még is, ha olyan is, nem való ehhez az emberhez. A vastag óralánc és a nagy erszény mégsem minden ta-

lán. De csakhamar eloszlott a lart pour l'art féltékenységem, a mikor a fuvarkérdést szöttek tovább. A legrutálisabb üzleti szavak röpökdtek körörl, pótkocsi ról, a benzínről, amely olyan drága és a munkásokról, akik szombaton megint béremelést kérnek.

És csakhamar megtudtam a pincértől mindent. Önagysága itt intézi el az üzleti ügyeit. Bérfuvarozó vállalata van, két autója, társa, akinek ő adta a nagyobb fele pénzt, akkor, amikor még reggel szokott lefeküdni. Ma rá sem köp senkire. Csak komoly üzlet. A régi életből csupán egyet őrzött meg. Reggel is estélyi toalettben jár. — Pesti karrier, amely a pénz, az éjszaka, a nők konjunkturáján túl is folytatódik.

Egy másik sors, amely hasonlóképpen indult, de a tőzsdére támaszkodott. És jaj annak, aki rosszul támaszkodik.

A legszebb Gizus, akivel éjjel a lokálokban találkozni lehetett, egészen e fokete sörényéhez és a hóböréhez méltó szerencsét csinált. A bizományos melegszerette, sőt majd hogy el nem vette. Le-lépés, finom butorok, perzsák és angorák, a nyakukon rózsaszín szalaggal. Drága, puha otthon, nagy tervek az osztendei nyárra, azután egy borus reggel, amely után a „papus” csak négy, hét

múlva került haza a vizsgálati fog-ságból.

A drága otthonból csak a két angora cica maradt, meg a telefon. A cicák azt mutatják, hogy Gizus konzervatív és hű lélek, aki kitart a szeretetében. A telefon pedig, amit minden áldozattal meg tartottak, arról beszél, hogy itt még nem hagytak fel minden reménnyel. Még jöhetnek jobb napok, de honnan vegyenek majd akkor hozzájuk telefont.

Mondtam, hogy Gizus konzervatív és hű lélek, aminek tanujelét adta, amikor a papussal az anyakönyvvezető elé ment. Most amikor a papus senki, sőt be is volt csúszva és amikor Gizus kézimunkából tartja fel a házat és a két angorát.

A „márkinővel” egészen megfordítva történt. Ő mindig arról volt híres, hogy jól bebiztosítja magát. A vegyész-mérnököt is, a mikor egy veszedelmesen szép nyári éjszakán a Jardinben pofonított, azt követelte kibékülési ajándékkul, hogy vegyen neki egy lakást. A vegyész-mérnök nagyon szerelmes volt, csúnyán szerelmes, a kávécsesmpézet pedig — mert azzal foglalkozott a vegyész-mérnök — akkor nagyszerűen ment. A lakást tehát megkapta a márkinő.

Éltek a királyuccai három szobában boldogan, amíg csak a

pénzből tartott. A vegyész-mérnök nál ez három hónapot jelentett. Eppen lakásnegyed volt, amikor Bécsből egy zokogó levélben meg írta, hogy tönkrement, s bár a szíve megreped, a márkinőnek visszaadta szabadságát. Szegény márkinő. Itt állt a szabadságával és a háromszobás lakással lakásnegyed előtt. Először kétségbeesett, azután kírta a kapura, hogy „Pensio”. Hogy éjjel kártyázni is lehet, azt nem írta ki, sem azt, hogy a penzióban csak párosával bérelnék szobát.

Fél év sem telt el és a márkinő egészen tisztességes urinő lett. Nem csókolózik lokálban, sőt pofon sem üt senkit, a hölgyeket, a kik a penziójában megfordulnak, mélységesen lenézi, a kártyásokat utálja. Most egy másik penzióra alkuszik, ahova csak okleveles vidéki földbirtokosokat enged be és házaspárokat csupán úgy, ha bemutatják a házasságijevüket.

A vegyész-mérnökötől, aki azóta abbahagyta a kávécsesmpézetet és visszatért a szakmájához egy krémgyárba, levelet kapott. Tisztes polgári foglalkozás, végre, oh, rendes élet, házasság. A márkinő még csak nem is válasszolt a lecsúszott gazembernek. Minek is, mikor most már urinő lett és a legszebb fiút tartja magának a pénzért.

Losonczy Zoltán.

Helyszíni szemle az aradi vasuti karambol ügyében.

(Saját tudósítónktól.) Körülbelül két hónappal ezelőtt történt Aradon az a nagyarányú vasuti karambol, a melyből kifolyólag az aradi törvényszék Fecske Károly gyorsvonati mozdonyvezetőt bűnösnek találta és két hónapi fogházbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen Fecske mozdonyvezető felebbezést nyújtott be az ítélőtáblához, amely dr. Miclosi Emil aradi ügyvéd előterjesztésére az ítélet megsemmisítése s új helyszíni szemlét rendelt el a karambol ügyében. A tábla határozata értelmében az aradi bíróság vizsgáló-bizottsága ma kiszállt a vasuti állomásra a helyszíni vizsgálat megejtése céljából. Dr. Barbura Sever helyettes törvényszéki elnök, dr. Fikler Károly főügyész, Ciumpila Péter törvényszéki jegyző voltak a bizottság tagjai. A helyszínen kihallgatták Safran állomás segédőrnököket, Rimbás Romulus fűtőházi főnököt és Gavrilotti főmozdonyvezetőt, fűtőházi alifőnököt. A kihallgatott szakértőkhöz a vizsgálatnál jelenlevő dr. Miclosi ügyvéd is több kérdést intézett. A helyszíni szemléről készített jegyzőkönyvet dr. Barbura Sever táblabíró felterjeszti a timisoarai ítélőtáblához, amely aztán meghozza második fokon ítéletét.

A jótékonyság ünnepe.

Az aradi izraelita jótékony nőegylet harminckét leányt felruházott.

(Saját tudósítónktól.) Megható ünnepi aktus folyt le ma délelőtt az aradi izraelita leányiskolában, az aradi izraelita jótékony nőegylet tartotta felruházó ünnepségét. Harminckét szegénysorsú leánynővendéket láttak el meleg ruhával, lábbelivel. Az ünnepélyes szertartás ma délelőtt 11 órakor kezdődött. Az iskola egyik tantermében volt az ünnepség, amelyen megjelent a nőegylet vezetősége: Antal Zsigmondné, dr. Stauber Andorné és Münz Mártonné alelnökök, valamint Pick Ernőné, Goldschmidt Sándorné és Schulhof Károlyné, azonkívül Kemény Miksa igazgató, Szántó Szeréna igazgató és Földes Adolfiné tanítónő. Majd megkezdődött a felvonulás. Sápadt, szegény kislányok jöttek egymás után, vékony nyári ruhákban és szakadt cipőkben. A téli fagy kékes színre festette arcukat és csillogó szemmel nézték a felhalmozott ruhákat. Az egyik kislány állandóan a Mosótyi-telepről járt be az iskolába, egy vékony nyári ruhában és szakadt cipőkben. Keztyűről szó sem volt és a kicsiny kezek fagyottan szorongatták az iskolás könyveket. Szinte kítőző örömmel ölelte magához a meleg ruhát, harisnyát, cipőt és télikabátot és szemeit kérdően hordozta végig, mintha el sem akarná hinni, hogy ez mind az övé lehet. Mind a harminckét kislányt felöltöztették a téli ruhákba, harminckét szívet megtöltött a jótevők iránt, akiknek minden elismerésnél szebb köszönetet jelentenek a kis szempillákokon csillogó örömkönyvek és a hálás tekintetek, amelyekkel a balsors szegény áldozatai fogadták az adományokat. Majd előlépett az egyik kislány, Barna Sárika és egyszerű, keresetlen szavakkal köszönte meg a hölgyek jószágát.

Felismerték az angol tábornok gyilkosát.

(London, november 27.) A katonai angol hatóságok ma folytatták Stack főparancsnok merényletének kihallgatását és szembesítették őket a merénylet sebesült áldozataival. A merénylet során megsebesült rendőr az egyik letartóztatottban határozottan felismerte a gyilkosok egyikét.

Bethlen tanuskodása az Eskütt-pörben.

Magyarország miniszterelnöke teleplezte Eskütt panamait. Megcáfolták a Nagyatádi ellen emelt vádakat

(Budapest, november 27.) Az Eskütt-pör mai főtárgyalásán Gál Endre nemzetgyűlési képviselő és volt államtitkár elmondotta, hogy miképpen lett Eskütt nagyatádi Szabó István bizalmasa. A földművelésügyi miniszteriumban, amikor nagyatádi Szabó a tárcát átvette, a minisztert ellenszenvvel fogadták. Ekkor épen az ő tanácsára Esküttet vette maga mellé nagyatádi Szabó. Eskütt a hűség embert játszott és magaviseletével nem egyszer mélyen megalapította az elhunyt minisztert. Eskütt azonban már akkor gyűjtötte az adatokat Nagyatádi ellen. Gál tagadja azt, mintha pénzt kapott volna a volt minisztertől. Amire Eskütt a vallomásában célozott, mindössze annyi igaz, hogy nagyatádi Szabó megőrzésre neki adta át főfős pénzét. Gál szerint az elhunyt miniszter a pártja pénzügyeivel sohasem törődött. Tudomása szerint pártkassza nem is létezett. Esküttől nagyatádi Szabó még letartóztatása után is szépen beszélt és csak a legutóbbi esztendőben nevezte gaz embernek. Az ötmillió panamapénznek, amelyről Eskütt azt állította, hogy ő a Hungáriába bankba tette, Eskütt lakásán kell elrejtve lenni. Kéri, hogy hallgassák ki erre vonatkozólag Eskütt feleségét is.

A továbbiakban Gál előadta, hogy Eskütt többször próbálta őt megzsarolni azzal, hogyha nem fizet, ellene fog vallani. Gál erőlyesen visszautasítja Eskütt rágalmaikat Nagyatádiról. Előadja, hogy Nagyatádi öt évig nála lakott annyi pénze sem volt, hogy leányának férjhezmenetelkor bírtott vegyen, ő kölcsönzött neki száz ezer koronát. Nagyatádi a leggyeszeribben élt, soha nála nagyobb pénzösszeget nem látott. Gált szembesítik Esküttel.

Eskütt: Igaz-e, hogy Ön a kérvényekért beszédet összegekkkel nekem elszámolt?

Gál: Hazudik.

Elnök erőlyesen rászól Esküttre: Köztiszteltben álló emberekhez hasonló kérdéseket ne tegyen. Az ön módszere, hogy köztisztelt férfiakat bemártson, mint Nagyatádit és másokat.

Eskütt feleselni kezd az elnökkel, mire a bíróság elűzte őt.

Az ügyész indítványozza, hogy a kiscgazdapárt kasszájának ügyéről hallgassa ki a bíróság Bethlen István miniszterelnököt. A bíróság elhatározza a miniszterelnök kihallgatását, mire Bethlen hamarosan megjelenik. Az elnök kérdésére előadja, 1921. januárjában értesült, hogy Eskütt a földművelésügyi minisztériumban visszaéléseket követett el. Átírt Nagyatádinak, felhívta figyelmét Esküttre. Ugyanez év szeptemberében konkrét panaszokat hallott Esküttől.

azonnal intézkedett, hogy a rendőrség tartóztassa le, meghagyta azonban, hogy a letartóztatást végző rendőrújszviselő előzőleg értesítse erről Nagyatádit, ez azonban nem történt meg s emiatt Nagyatádi szemrehányást is tett Bethlennek. A miniszterelnök figyelmeztette akkor Nagyatádit, hogy ő már januárban levélben felhívta a miniszter figyelmét Eskütt visszaélésére. Nagyatádi azonban kijelentette, hogy ő azt a levelet nem kapta meg, Bethlen meggyőződése az volt akkor, hogy Eskütt megakadályozta, hogy a miniszterelnök levele Nagyatádihoz jusson. Bethlen miniszterelnök kihallgatása folyik.

HOGYALL AZ ÉLEJ?

1924. nov. hó 27-én 100 lejért adták:

Nálunk:

2.66 francia frankó

9.10 francia frankot.

38.000 belföldi magyar koronát,

36.500 osztrák koronát.

Zürichben 2.70 frankot

Parisban 9.65 frankot

Newyorkban 52 centet

Budapesten 38930 koronát

Lakásrazzia Aradon.

Vegyes bizottságok kutadják az eltűnt lakásokat.

(Saját tud.) Az aradi lakásproblémát csak nem lehet megoldani. A legutóbbi lakásbejelentési kényszer sem hozta meg a kívánt eredményt, mert csak minimális számú fölösleges lakást vagy lakrészt jelentettek be. Georgescu János belügyi vezérfelügyelő, aradi prefektus ma délből lakásügyi anketra hívta össze a vegyes lakásbizottságot és a tanácskozáson megjelentek a háztulajdonosok és lakók szövetségeinek meghívott képviselői is. A prefektus szerint alapos a gyanú, hogy a lakásbejelentések kapcsán sokan valótlan adatokat jelentettek be deklarációjukon, amelyekkel tudatosan félre akarták vezetni a hatóságokat, viszont sokan vannak olyanok is, akik egyáltalán nem tettek eleget a lakásbejelentési felhívásnak. Erre való tekintettel azt ajánlja, hogy vegyes bizottságok járják be a várost és minden lakásban ellenőrizzék a bemondott adatokat. Reméli, hogy egy ilyen általános lakásfelmérés alkalmával sikerül a vegyes bizottságoknak sok olyan lakást felfedezni, amelyet eddig eltűntek. Arad város öt közigazgatási kerületre oszlik és minden kerületre külön bizottságot neveznének ki. A bizottság öt tagból fog állni, tagjai lesznek a háztulajdonosok és a lakók szövetségének egy-egy delegátusa. Ezek a bizottsá-

gok állapítják meg a lakásbevallás helyességét és olyan helyeken, ahol hamis adatokra bukkannak, jegyzőkönyvet vesznek fel.

Négy bizottságot már meg is alakítottak ezek tagjai a következők: I. kerület: Giurgiu rendőrkapitány, Popa tanácsnok, Colofora százados, Mairovitz Emil háztulajdonos, Ursutiu dr. lakó. II. kerület: Mladin rendőrkapitány, Dolga Imre aljegyző, Nicorescu hadnagy, Szűcs F. Vilmos, Zeiner Gusztáv dr. III. kerület: Dulamita rendőrkommiszár, Vatian polgármesteri titkár, Rosca hadnagy. IV. kerület: Sciopu rendőrkapitány, Covacevici aljegyző, Prita hadnagy, Hunyadi József, Frenkl János.

Beszűnlettek az eljárást a halott főtisztviselő ellen.

Az aradi vasuti sikkasztás érdekes epilógusa.

(Saját tudósítónktól.) Mandrea Demeter, a közelmúltban elhunyt aradi C. F. R. felügyelő 130 ezer lejes sikkasztása ügyének iratuit — mint jelentettük — az aradi kerületi vasutigazgatóság Bucurestibe küldötte. Az aradi királya ügyészesség távirati intézkedésére a büntügyi iratokat a fővárosi ügyészesség a vezérigazgatóságnál lefoglalta és elküldötte az aradi ügyészességnek. A periratok megérkezése után Nicolescu főügyész hivatalos átiratot kért a vasutigazgatóságtól arra vonatkozólag, hogy Mandrea Demeter hol tartózkodik. Ma küldötte meg Pop igazgató a választ, amelyben hivatalosan bejelentette az ügyészességnek, hogy Mandrea Demeter Jassyban október 25-én meghalt. A főügyész az átirat vétele után Mandrea Demeter ellen a büntügyi eljárást megszüntette és rendelkezést adott ki, hogy a büntügyben büntársként szereplő vasuti főtisztviselő ellen most már a legnagyobb eréllyel folytassák le a vizsgálatot. A régóta húzódó büntügy kimenetelét a közvetlenül érdekelt vasutasok nagy figyelemmel kísérik.

Új városrész Aradon.

Hatvannégy új ház a Mosótyi-telepen

(Saját tudósítónktól.) Aradváros fejlődésére nézve nagyfontosságú terv valósult meg. Scholtz Gyula aradi földbirtokosnak a Mosótyi-telepen a Str. Vasilie Paguba mellett 24 katasztrális hold nagyságú telke volt, amelyet 64 házhelyre parcellázott. Ezeket mérsékelt áron eladta vasuti alkalmazottaknak, munkásoknak, akik ott házakat építhettek maguknak. A munka serényen folyik, egyenként emelkednek a csinos, kis földszintes házak, melyek 64 család lakásgondjait tüntetik el. Az építkezés folytán a telepen három új ucca nyílt meg és a jövő év nyarán ott szinte teljesen új városrész keletkezik. Hogy ez a terv megvalósulhatott, nagyban elősegítette az a körülmény, hogy a város vezetősége minden eszközzel elősegítette az építkezéseket. Az egész városban különben az Újtelep vezet az új házak építésében, ami remélhetőleg arra fogja bírni a város vezetőségét, hogy ne mostohagyomlekként kezelje ezt a fejlődésképes városrészt.

SZÍNHÁZI
MŰVELŐSÉG

Jó előadás — telt házat jelent

Néhány szó az aradi színház szerdai estjéhez.

Szerdán este csodák-csodájára zsúfolásig megtelt az aradi színház. A földszinti padsorokban nem maradt üres hely, a páholyok sem ásitottak ürességükkel a színpad felé, erkély, karzat roskadozott az emberektől. Pedig nem is volt premier, mindössze az történt, hogy a közönségnek nyújtottak valami ellenértéket a pénzért. A közönség elolvasta a színházi reklámokat és úgy találta, hogy szerdán este a Toto előadásán szórakozni fog és ezáltal nem is csalódott: tényleg szórakozott. A darab keretében változatos műsorú kabaréelőadás volt, felléptek az összes elsőrendű tagok, minden színész értéket nyújtott, a közönség kapott valamit. Ez a Toto előadás, helyesebben a zsúfolt ház fényes bizonyítéka annak, hogy az aradi színházi közönség a legjobb színházi közönség. Nem vonja meg a támogatást a színházról, ha látja, hogy a színházban szórakozhat. És ebből a színházgató okulhat. Nem az una-lomig lejátszott darabokból kell műsorfő összeállítani, nem bukott és silány újdonságokat kell bemutatni, mert ez minden időben és minden színházi rezsimben rossz színházpolitikának bizonyult. Új és értékes újdonságokat kell hozni, hiszen Budapest és Bécs rengeteg új darabot termel és az aradi közönség nem pártol el a színházról.

Egyet jól meg kell jegyezni a színházgatóknak: a közönség a pénzért szórakozni akar. Minden más szempont vagy felfogás téves. És ha a színház képes arra, hogy egy nagy város közönségét estéről-estére szórakoztassa, akár újdonságokkal, akár jól megvalogatott régi darabokkal, akkor sok ilyen zsúfolt háza lesz.

* Az aradi színház heti műsora. Csütörtök: Fél 9-kor: Cigánybáró, operette; 11 órakor: Tyukketrec, bohózat. (Csak felnőtteknek.) Pénteken: Nagyhercegnő és pincér. Bemutató előadás. Szombat d. u. 4 órakor: Troubadour, opera. Este: román előadás. Vasárnap délután fél 3 órakor: Cigánybáró, operette; fél 6 órakor: Árvácska, operette. Este román előadás. Hétfőn: Nagy kabaré, az összes elsőrendű tagok bucsufelleptével és Mit jársz meztelenül? bohózat. Kedden: Ártatlan Zsuzsi, operette. Lengyel Irén bucsuestje. Szerda: Eljen a király, bohózat. Csak felnőtteknek. Csütörtök: Kis muzsikák, vígjáték-bemutató. Fekete Mihály felleptével. Bucsúelőadás.

* Kiss Ferenc cáfolja a pesti Nemzetihez való visszaszerződését. Budapestről táviratozzák: Kiss Ferenc, az Unio színházak művésze ma cáfolja azt a hírt, mintha szándéka volna a Nemzetihez visszaszerződnie. Kiss Ferenc cáfolatával csak a kulisz-czak mögött folyó tárgyalásokat akarja leplezni.

* Balla Frigyes képiállításán szerethetők be a legszebb karácsonyi ajándékok. A tárlat megtekinthető naponta d. e. 10—1-ig, d. u. 4—8-ig. A képsorolás iránt órási az érdeklődés.

December 9-én választ elnököt Ausztria

(Bécs, november 27.) A szövetségi elnökválasztó gyűlést látva-losan december 9-én délután három órára tűzték ki.

A budapesti bombamerénylők titkos postája.

Allandó érintkezést tartottak fenn a külvilággal. Kommunista fogoly közvetítette Márfiyék levelezését.

(Budapest, november 27.) A bombamerénylők ügyében ma szenzációs fordulat következett be. Kiderült, hogy a bomba-pör vádlottjai vizsgálati fogságuk alatt rendszeres érintkezést tartottak fenn egymás között, de érintkeztek az Ébredő Magyarok Egyesületének több vezetőjével is. A legérdekesebb a dologban, hogy a merénylők és az ébredő-vezérek írásbeli érintkezését egy kommunista intézte. A rendőrség már régen megfigyelés alatt tartotta Márfiy József barátait és megállapította, hogy a vádlottak, akiket szabályszerűen külön cellákban őriztek, érintkezésben állnak a külvilággal. Az írásbeli érintkezés tényét azonban dr. Bárdossy Gyula, az egykori ébredővezér leplezte le, akit nemrégiben sajtóvétség miatt két heti fogságra ítélték és büntetését a Markó-uccai fogházban töltötte ki. Tőle a második zárkában ült Márfiy és ugyancsak a közelében voltak Szász József és a főtárgyalás megkezdése előtt elhunyt Chriaszti. Ezeknek a vádlottaknak, valamint Bárdossynak a celláját egy Simon József nevű elítélt tisztogatta, aki a kommun alatt Zalaegerszegen játszott ve-

zetőszerepet. A volt kommunista vezető öt évi büntetését tölti ki a fogházban. Amikor egy ízben Bárdossy celláját takarította Simon, egy cédula hullott ki a zsebéből, amit nem vett észre. Bárdossy a cédulát felvette és megállapította, hogy az nem egyéb, mint a bomba-pör egyik fővádlottjának levele dr. Dániel Sándorhoz, az ébredők ügyészéhez. Ezen és több más elfogott cédulán a vádlottak az ébredők több vezetőtagját alibi-igazolásra kérték fel. Kiderült, hogy a felkért ébredővezérek már több hasonló pörben szerepeltek mentőtanúként. Dr. Bárdossy Gyulát ma kiállgatták, aki részletesen válaszolt a vádlottak érintkezési módszerét és előterjesztette bizonyításait is. Simon József pedig kihallgatásakor elmondotta, hogy állandóan közvetített cédulákat a bombamerénylők között, ezzel akarta jóvátenni régebbi bűneit és így akart megtérni és az ébredőcszme szolgálatába szegődni. A bizonyítási eljárást ezzel a bombapörben befejezték. Az ügyész erre vonatkozólag nem is terjesztett elő indítványt, míg a védők indítványának ügyében pénteken délelőtt 9 órakor hirdeti ki döntését a törvényszék.

Telmányi Emil

ma, pénteken este tartja egyetlen aradi hangversenyt este 9 órai kezdettel a Kulturpalotában. Hangversenyére még pár darab földszinti jegy kapható. A művész vasárnap Clujon, hétfőn Oradea-maren, kedden pedig már Budapesten játszik s így semmiképpen sem lehetett egy második aradi hangversenyre megnyerni, pedig előreláthatólag sokan ki fognak maradni a Kulturpalota nagyterméből. A még meglevő csekély számú jegy s a művész sajátkezü aláírásával ellátott arcképek Oláh Sándor könyvkereskedésében Aradon, (a Minorita-templom mellett) kaphatók. A zongorakíséretet Kósa György látja el.

* Az aradi színházi iroda hírei. Pénteken Alfréd Savoir szellemes vígjátékát hozza színre a színház prózai együttese. A kitűnő francia terméket Heltai Jenő fordította magyarra és ez a fordítás értékben csak növelte a darabot. — Szombaton és vasárnap este román színtársulat játszik a színházban és ezért a magyar színészek csak délutáni előadást tarthatnak. Szombaton Verdinek Troubadour című operája kerül színre. Leonorát Auer Kató énekl. Manrico Békefi Lajos, Fernando Arany József és Luna gróf Szabó Gyula lesz. Az előadást félhelyárak mellett tartják meg. — Zerkovitz fülbemászó újdonságát, az Árvácskát, az elmúlt vasárnap olyan érdeklődés mellett játszotta a színház, hogy a közönség jórésze kiszorult az előadásról. Az igazgató-ság, a publikum köréből megnyilvánult óhajnak eleget téve, most ugyan-csak fél 6 óras előadásban, kedvezményes helyárakkal, vasárnap ismételtén színre hozza az Árvácskát. — Hétfőn, budapesti a színtársulat egyé-

nenként 1 nagy kabaré-est keretében, amely után már csak három előadást tart a színház.

* Perlrott Csaba Vilmos, ez a sajátosan egyéni magyar képzőművész, akinek egy képiállításával valósággal művészi esemény számba megy, szombaton nyitja meg Aradon a „Salon Artistique”-ben egy hétre tervezett tárlatát. Perlrott Csaba Vilmos izzig-vegig modern művész a szó legközelebbi értelmében, minden vászna művészi érték, akarása egy tisztultabb és igazabb művészet megteremtése. A neves magyar mesterral együtt állítanak ki Kmetty János és Cs. Gráber Margit, kivételes tehetségű budapesti magyar festők. Ők is a modern piktúra erős reprezentánsai, ők is stílust képviselnek. A nagysikerűnek ígérkező tárlat iránt már most nagy az érdeklődés.

MOZI

xx Az aradi Uránia filmszínházban ma, pénteken utoljára kerül vetítésre Mikszáth Kálmán legszebb novellájából készült modern életkép. Egy fiúnak a fele címen. Mattyasovszky Ilona, Lukács Pál és a Barry-ikrek a főszereplők. Előadások 5, 7 és 9 órakor. Szombaton: Harry Piel.

xx Patt és Patathon az aradi Apollóban. A két legkarakterisztikusabb filmművész vendégszerepel pénteken is az aradi Apolló mozgószínházban. „Az álcempészet” a címe a legújabb Patt és Patathon filmnek, amely a külföldi nagy világslapok kritikája után itélve, a legjobban sikerült felvétele a két nagyszerű komikusnak. Amnyi új ötlet és mulatságos jelenet van ebben a filmben,

hogy ha lehetséges, az eddigi nagysikerű Patt és Patathon filmeket is felülmulja.

Madridból — Erdélybe.

Telmányi Emil a kiváló hegedűművész spanyolországi turnéjáról és jövő terveiről. — Pénteken kezdi meg erdélyi hangverseny körútját.

(Arad, november 27.) Erélyes és határozott kopogtatás Vádr helyi Jankának, az aradi jóidézőségi mozgalomnak vezetőjének lakásaitáján s belép Telmányi Emil a kitűnő, aradi származású hegedűművész jellegzetes, csontkeretes pápaszemével. Kedves, szerény és közvetlen mint mindig, de fáradt. Egyenesen Madridból jött, diadalmas spanyolországi turnéjáról és most a budapesti utat is kifárasztotta. Az éjszaka érkezett Aradra a gyorsvonattal Budapestről és most két napig pihen Aradon, szülővárosában, ahol Vádr helyiek vendége és rokonokat látogat. A második nap estjén, pénteken már koncertet ad. Telmányi Emil a Közlöny munkatársának a következőkben mondotta el spanyolországi turnéjának elményeit és legközelebbi terveit:

— Spanyolországi turném sikereivel meg lehetek elégedve, de ennek dacára csalódást hozott számomra. Az összes jelentékeny spanyol városokban hangversenyeztem és ezek a városok voltak: Santiago de Compostella, Burgos, Sevilla, Toledo, Granada Cordova, Madrid, Pamplona — Sarasate szülővárosa. — Jerez, — a sherry-bor őstermelő helye — Cadiz és Gibraltar. A spanyol koncert-közönség nyugodt és hűdeg, ellentétben a náluk elterjedt hírekkel. A spanyol csak a nagymisére és a hikaviadalra megy el pontosan, a hangversenyre pedig egyórai késéssel. A spanyol őszintén és utólrhetetlenül udvarias. S mégsem lehet komolyan venni, mert hamar elfelejti az ígéreteit. Minden szalmaláng nála. Főképpen a lelkesedés és az elragadtatás. Jellemző a spanyol zenei életre hogy ezeltől harminc évvel Sarasate a szülővárosában nem tudta megtartani hangversenyt részvétlenség miatt. Alig egy héten maradok Erdély földjén, Aradon kezdem pénteken hangversenykörútomat, majd Várad, Temesvár, Kolozsvár következik. December 3-án már délutáni koncertem van Budapesten és a hangverseny befejezése után vonatra ülök és este már a berlini gyors egyik hátkülföldjében utazom tovább. — Koppenhágába, — ott honomban megyek először, ahonnan azután lengyelországi körútra indulok és Lengyelország öt legjelentékenyebb városában: Krakóban, Lembergben, Varsóban, Lodzban és Pozenben tartok hangversenyt. Utána ezuttal délamériai turnéra megyek: Argentínába, Braziliába és Uruguayba. Idei hangversenyszézonom szokatlannal élénk lesz, mert karácsonyig negyven hangversenyt adok.

KÖZGAZDASÁG

Zürichben 2.70, Párisban 9.65 a lej.

HELYI VALUTAÁRAK. (Nov. 27.) Francia frank 11. svájci frank 38, dollár 194, dinár 2.80. szokol 5.70, líra 8.50, angol font 920. **Kifizetések:** Budapesten 385, Bécs 365, Prága 595, Zürich 38.40, Milánó 8.60, London 920, Páris 10.60, Newyork 196, Belgrád 2.85.

ZÜRICH ZÁRLAT. (November 27.) Amsterdam 209, Newyork 518, London 2401, Páris 27.50, Milánó 22.48, Prága 15.55, Budapest 0.0069.50, Belgrád 7.50, **Bucuresti 2.70**, Varsó 0.0001, Bécs 0.0073.

A ZÜRICH UTÓTÖZSDÉN a lej 2.70.

BUCURESTI TÖZSDEZÁRLAT. (November 27.) **Kifizetések:** Páris 10.50, London 914, Newyork 196, Milánó 8.58, Zürich 38, Bécs 0.0027.50, Prága 5.90. **Valuták:** Napoleon 720, aranyárnyak 45,

levél 1.25, török líra 1. angol font 900, francia frank 10.60, svájci frank 37, líra 8.60, drachma 3.20, dinár 2.68, dollár 191, lengyel marka 0.00035, osztrák korona 0.0027, magyar korona 0.0025, szokol 5.60.

BUDAPESTI ÉRTÉKTÖZSDE ZÁRLAT. (November 27.) Magyar Hírel 542, Osztrák Hírel 189, Salgó 600, Köszén 3.340, Ganz-Danubius 2.900, Szlavonia 75, Schlick 62, Kereskedelmi Bank 1.310, Csáky 15, Cukor 2.642, Ofa 600, Hazai Takaréksz. 3.770. (A számkok ezekben értendők.)

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMAI. — (November 27.) Belgrád 1060—1081, **Bucuresti 383—389**, Páris 3946—3976, Prága 2232—2244, Milánó 3230—3250, Newyork 74.460—74.660, Bécs 104.40—105.50.

Válságban a cseh korona

A nagy hadügyi kiadások miatt nem lehet egyensúlyba hozni a cseh költségvetést. — Csehország nem kap külföldi kölcsönt.

(Bécs, november 27.) Minden pénz központból az a jelentés érkezik, hogy a cseh korona sorsának további fejlődése igen nagy aggodalmakat kelt. A riadalomra a Times cikke szolgáltatott közvetlen okot, amely

Csehország részére pénzügyi ellenőr kiküldését követeli.

A Times cikkére nagy felháborodással válaszoltak a cseh lapok, bár azok a tények, amelyeket az angol lap kifejezésre juttatott, lényegükben nem vitathatók. Tény ugyanis, hogy

a cseh költségvetést nem lehet egyensúlyba hozni, mivel a katonai célokra szolgáló kiadások nöftön-nönek.

A Times cikke szerint teljesen ki van zárva, hogy Csehország külföldön kölcsönt kapjon.

Az erőlő Angliával és Amerikával folytatott tárgyalásokat már meg is szakították.

Nagy feltűnést keltett Svorst fő-zei cseh miniszter előadása, amelyben szintén a cseh-korona problémájával foglalkozott. Nyomatékosan kifejezte, hogy

tisztázni kell a pénzügyi programot Csehországban.

Bizonyos, hogy a cseh korona nagy válságba került.

— A magyar bankjegyforgalom. Budapestről jelentik: A magyar nemzeti bank bankjegyforgalma e héten 303 milliárddal csökkent.

— A német—angol kereskedelmi tárgyalások. Londonból táviratozák: Lapjelentések szerint a német—angol kereskedelmi tárgyalások so-

rán a német delegáció felajánlotta, hogy a 26 percentes devitelt illetéket átalányösszegben fizeti be Németország Angliának.

Nincs tovább...!

Ahol mindenki nyert és senkinek sincs pénze. — Értékes incidens egy budapesti játékhasználatban.

(Budapest, nov. 27.) Sok szó hangzott már el a magyar főváros egyre jobban elharapózó kártyaszennvedélye ellen. Most aztán történt egy eset, amely kivétel-sen a nyerők okulására szolgál. Mert eddig mindig csak a vesztesek szomorú sorsát festették le, amely a zöld asztaltól gyakran a zöld toloncautóig, vagy egyenesen Rákóczi-keresztúrig vezet. Most az egyszerű a nyertesek sorsának és pedig zsetonokban több száz millió — zsetonnal.

A klub, amelyről most szó van, valaha kávéház volt és a volt kávéház bizonyos mértékig részben maradt a klubban. Különösen a pin-kában részesegett meglehetősen erős feltételek mellett. Ilyen körülmények között természetesen egész szép jövedelme volt. Csak-hogy rá is hatott a klubtagok szennvedélye, és maga is a kártyázók közé keveredett. Éjszakáról-éjszaka ott ült a bakkasztal mellett és felváltva nyert, veszített, de inkább veszített. Az elmúlt éjszakák egyikén sehogysem ment neki a kártya. Ha bankár volt, a poentörök nyertek, ha poentör volt, a bank. Egy negyed óra alatt nyakára hágozt összes készpénzének, negyven-ötven milliónak. Azontul pedig félóránként hátrafordult.

— Zsetonos! Ötven milliót! — kiáltotta egyre rekedtebben. És a zsetonos csak úgy öntötte eléje a játékpénzt. Bizott benne, hiszen utóvégre félig-meddig ő a klub tulajdonosa. Mikor már vagy tizen-ötödször kiáltott a zsetonért, nem kapott több zsetont. Minden zseton elfogyott és a játékosok hiába ostromolták a zsetonost, már nem tudta készpénzre váltani a kártya-pénzt. Ekkor a nagy vesztes sápadt mosollyal felállt.

— Uraim és hölgyeim, majd holnap... — jelentette ki és eltávo-zott azonnal egy szanatóriumba.

A klubtagok kégyönyörben usztak. Mindenki nyert. A zsebek csak úgy dagadtak a sok — zsetontól. Másnap aztán hiába kísérelték meg átváltani a játékpénzt és harmad-, negyednap szintén. A zsetonosnál nem volt egy milliócska sem. Most pedig — mir alatt a nagy vesztes a szanatórium-ban pihen — a klub összes tagjai a legnagyobb izgalomban várják mikor válthatják át a zsetonokat. Mindenki nyert, mindenki tele van zsetonnal és senkinek sincsen pénze.

Kényszer-munkára ítélt szerelmes.

Érdekes tárgyalás az aradi törvényszéken.

(Saját tudósítónktól.) Ez év áprilisában megdőböntő gyilkosság történt az aradmegyei Baia de Cris (Körösbánya) községben Basa Virgil ottani járásbíró-sági tisztviselő vadászfegyverével agyonlőtte Golea Athanasz gazdálkodó feleségét. A gyilkos ma állott vádlottként az aradi törvényszék büntetőtanácsa előtt. Az elnök felszólítására elmondotta a gyilkosság lefolyását és annak előzményeit. Golea Athanasz né férjes leányával és annak gyermekeivel négy évvel ezelőtt tért vissza Amerikából. Férje és leányának férje továbbra is kint maradtak az Újvilágban. Basa Virgil hamarosan jóbarátságot kötött a visszatért családdal, előbb a fiatalasszonnyal udvarolt, de miután az elutasította Golea Athanasz néval kezdett viszonyt. Bejáratos lett a házhoz, hónapok múltán azonban, amikor a férjek is megérkeztek, kitessékeltek a járásbíró-sági tisztviselőt házukból. Az asszony még egy ideig fenntartotta a viszonyt Basával, később azonban szakítani akart vele. Basa Virgil ekkor hosszút esküdött, megvárta a község határában a kocsi arra hárado asszonyt és vadászfegyverével agyonlőtte. A bíróság a mai fő-tárgyaláson szándékos emberölés büntetében bűnösnek találta Basa Virgilt és ezért tíz évi Kényszer-munkára ítélt.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Feladó szerkesztő:

RÉTHY JÓZSEF.

NYILTTER.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

FELHÍVÁS!

Egyik ügyfelem megvette Dirlea Ilie siriai (világos) fűszerüzletét. Felhívom a netaláni hitelezőket, hogy követeléseiket 15 nap alatt irodámban jelentsék be, mert az elkészített bejelentéseket nem vehetem figyelembe.

Dr. Schannen Béla ügyvéd

Arad.

Bul. Regele Ferdinand 15.

Figyelem!

A belváros legszebb utcájában magas földszintes ház elfoglalható 4 szobás, fűtőszobás lakással, nagy kerttel olcsón eladó. A vételárnak felerésze tetszés szerint fizetendő. Értekezni lehet kizárólagos megbízottamnál HAASZ ALBERT Irodájában Arad, Str. Romanul 3. (Zrínyi-utca.) 1653

Olcsó órák és ékszerek

kaphatók a Interárus templom mellett Reiner József üzletében. 6589

Belvárosi

emeletes bérház, modern nagy lakásokkal, azonnal átvehető 3 szoba, elő, fűtőszobás parkettás lakással, ezenkívül májusban még átadó 4 szoba, elő, fűtőszobás parkettás lakással, nagy udvar és gyümölcsös kerttel, 400 □-lites telekkel 1.500.000 leíért eladó. Megbízott „Urasul”-iroda Arad főpostával szemben.

Rudolf Mosse 7040

Mindenemű

olajpogácsát

legmagasabb napi árban vaggontételeiben vásárol az 9021

Aradi Olajpar rt. Arad.

Kérünk távirati ajánlatot.

Sürgönyoim: OLAJIPAR.

Eladó

nagyon olcsó házhelyek, Micalacu-Nou (Ujmikela-kának) legszebb részén, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Felvilágosításokat ad

Muntean,

Arad, Str. Brancovici No. 3. (volt Lázár Vilmos-ucca) 2. szám. 6194

Rudolf Mosse 9378

Szőlőpótiáshoz alkalmas gyökeres szőlőültvények és vadvesszők kaphatók:

WINKLER JOZSEF-nél

Arad, Str. Consistorului 38. (Baththyá-utca.)

Jólmenő, életképes

budapesti bankintézet

igazgatóságát átszervezi. Ilyen irányú bekapcsolódásra ajánlatokat letárgyal a vezetőség. (Esetleg jogtanácsosi állásról is lehet szó.) Bizalmas ajánlatokat „Békebeli bank” jellegre Tenzer Gyula hirdetőjébe Budapest IV. Szervita-tér 8. szám. 6608

Rudolf Mosse 7084.

A tudományos világ által elismert legjobb, legteljesítősebb és legolcsóbb

fertőtlenítő szer a

SALAN

Minden bajtól, fertőző betegségtől megóv. Izidáságot és minden más kellemetlen szagot megszüntet.

Kristálytiszt, nem mérgező, teljesen szagtalan.

Kapható minden gyógyszárban és droguériában.

Gyár és központi iroda:

SALAN Vegyipari Művek

TIMISOARA, 11. Piata Badea Cartan (Széna-tér) 2. Telefon 18—84.

Az aradi Uránia

filmszínház

ma pénteken utoljára

Fiúnak a fele

Mikszáth Kálmán legszebb novellája film.

Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

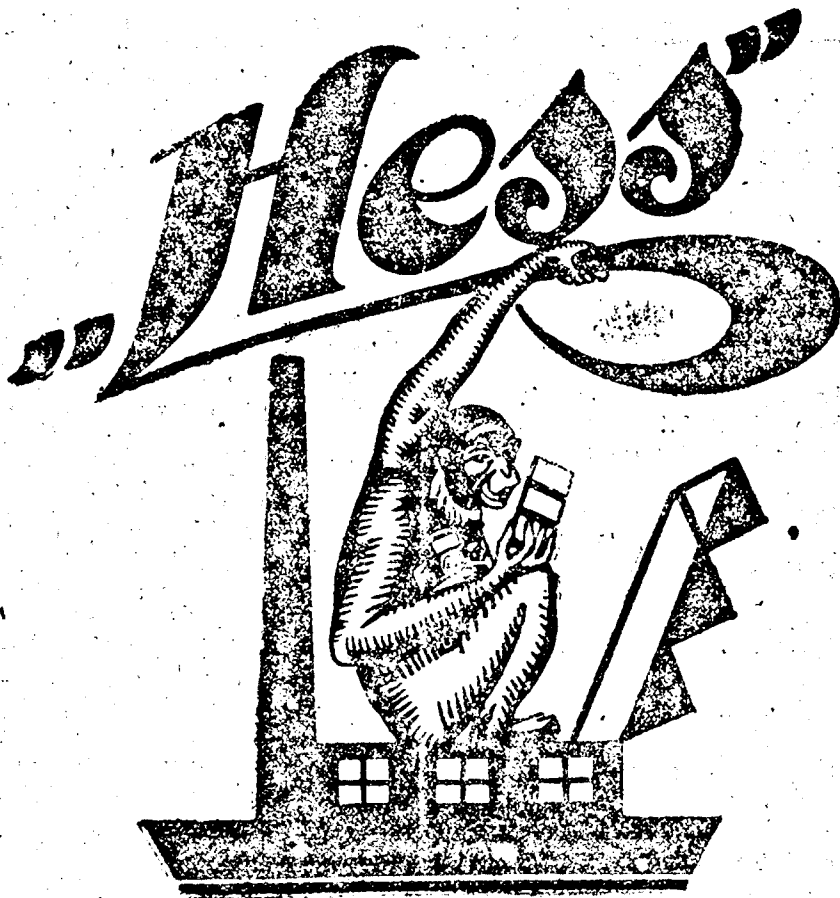
Szombat: Harry Potter

BORNSTEIN photo-salon,**ARAD,**
(nj Neuman-ház)**Készít elsőrangú kivitelű fényképeket és fényképnagyításokat.****Cfr. Városi menetjegyiroda, Arad, Boulevardul Regina Maria 12. Cfr. vasutjegyek, külföldi menetjegyek.**
(Hoffmann Sándor helyiségében.)**Mélyen leszállított árak
női és leányka kabátokban****PLESZ**közponi ruháruházában, Arad,
a színház hátsó bejáratával szemben. — Kérem a címre figyelmét.15% engedmény december hó 31-ig.
Kérem kirakataim megtekintését.**APRÓ HIRDETÉSEK.**

Tudatvaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítjuk. — Minden sor hirdetés árán hétköznap 2 lej 50 bani, vasárnap 3 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 6 lej. — A vastagabb betűvel írtakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. n. 5 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej. A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szövegét, amelyik tartalmában lagya érdektől alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztatassa, illetve helyesbítse.

Alkalmazás.**KERTÉSZT,** dísz és konyhakertészetben jártast jó bizonyítványokkal keresek január 1-i belépésre. **Prapeliczay Jenő** Sculia Județul Timis. 6585**KONTORISTIN** mit langjähriger Praxis, Stenographi Maschinschreiben und in allen sonstigen Büroarbeiten bestens versiert sucht Stelle. Offert Unter chiffre „Tüchtig“ bitte an die Adm. die Arader Közönség. 6606**RENDES,** tiszta szobaleány 1-ére felvétetik Arad, Calea Radnei (Radnai-ut) 18. I. em. 6111**TISZTA,** rendes szakácsnő keresetetik azonnali vagy december 1-4 belépésre Boulevardul Carol 41. sz. II. emelet Arad. 6610**JEGYZŐ** beosztásban jártas írónak vagy gyekornak azonnali alkalmazást nyer ügöwaj közszénel. 6609**MINDENKINEK** közönségnek ajánlókik nagyobb lakással bíró uricsaládhöz perfect szakácsnő. Cím Wallinger hirdetőjében Arad.**BABA** parókát készít Fehér női fodrász szalon Arad. 10159**JOBB** mindenek szakácsnőt keresek azonnala vagy elsejére Bornstein. Arad, Str. Brătianu (Weitzer-u.) 19.**NAGYOBB** leányt a manicürözéshez tanulónak felvesszünk. Fehér manicür szalon Arad. 10159**KÖNYV és PAPIRKERESKEDŐ** férfi vagy női munkaerőt keresünk melőbbi belépésre. Cím Mosse (Sándor hírlapiroda) Arad. 10159**40.000 LEJ** óvadékkal házgondnok felvétetik. Cím az Aradi Közönség kiadóhivatalában. 6615**Lakás.****KERESEK** 2 szobát, előszoba, konyha, fürdőszobás lakást a központban, fizetek 36 ezer lei évi bért. Cím Rudolfi Mosse (Sándor hírlapirodában) Arad. 10159**Vétel és eladás.****KLASSZIKUS** regénytárt, Jókai összes műveit vásárolja Knieszer papírkerekedő Arad, Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-ucca.) 6578**STINGL ZONGORA,** briliáns gyűrű és egyéb ékszerek, perzsa és gyári szőnyegek, ezüst és bendorfii ezüst evőeszközök, gyermekjátékok, ajándék tárgyak, fin és férfi télikabát, férfi és női ruha, butorok, damaszt asztalneműek, tükrök, szalónok, szőrmék, háló és ebédlő berendezések, scheslon terítők, kézimunkák, divány párnák, festmények stb. eladó. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000**NŐI** kalapot óriási választékból bámalatos olcsón Aradon, Poschnál vehet. 6412**SZÖNYEGEKET,** butorokat, ékszereket antik tárgyakat, dísztárgyakat bizományba veszek. Str. Consistorului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000**ELADÓ** egy keveset használt városi bunda és egy fekete hosszú borkabát és egy alkov garnis. Arad, Str. Mocioni 17. (Orzei-ucca) kapu alatt balra. 6596**AUTÓ** vagy utazó bunda, majdnem új olcsón eladó. Megtekinthető Engelhardt szücsnél Arad, Str. Eminescu. 6597**EZERJÓFÚ GYOMORELIXIR,** páratlan hatása szer gyomor- és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felhúvottság, emésztési zavaroknál. Ovakodimuk hasonló nevű és kiállítás hamisításoktól. Dr. Földes gyógyszerár, Arad. 6438**MINDENKINEK** saját érdeke, hogy vásárlásait a mai nehéz pénzügyi viszonyok között a legolcsóbb árak mellett szerezzék be. Téli divat alszter L. 2850 helyett L. 2450 Téli férfi öltöny L. 1900 helyett L. 1350 szőrmebekacs L. 3150 helyett L. 2450 Téli borkabátok L. 5600 helyett L. 3850 Téli gumikabát L. 960 helyett L. 880 **MUZSAY JÓZSEF** férfi-, fin- és gyermek ruhatelepe Arad, városi színházzal szemben. 6287**KERESÜNK** kettő drb. nyolc Átm Corn-wallkazánt 50—70 négyzetméterest, egy kb. harmincöt HP gőzgépet, egy legalább tízenyolc méter magas hatvan centiméteres vaskéményt, gőzfűzőüstöket, lehetőleg vörösréz belső fallal, autoklávot, vacuumkészüléket, kettő collos plunger-pumpákat 10—12 cm. dugattyuátmérővel, egy drb. 21-a (huszonegy-a) Ganzhengszérkeket, hasábszítákat, kb. 300 kgos teherfelvonót hét méterig, nyolc köbméteres vízfartányt, egycollos légszivattyút (kompressor) nyolc centiméter dugattyuátmérővel, és egy kb. hat kilowattos dynamót 150 voltra. Áránlatot technikai adatokkal kérünk: Balogh Lipót főmérnök Timişoara, Dózsa-ucca címre. 349**NAGY** consol tükör, hosszú asztal szobák részére is, nagy garderober szekrény eladó. Érdeklődni Központi-szálloda portásánál Arad. 641**HAJFESTÉK** valódi Henna és Arábia kapható minden színben. Fehér & Comp illatszerekerekedésben. 10158**LICHTWITZ****LIQUEURS**

4946

Ingatlan.**ELADÓ** új, modern magánház Arad, Str. Olteaz (Illés-ucca) 181. 6569**Üzletek.****ÜZLETHELYISÉG** főtérén, Arad, Str. Metianu (Porrai-ucca) vagy Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) elején átvételre kerestetik. Cím az Aradi Közönség kiadóhivatalában. 6595**ÜZLETHELYISÉG** lakással kiadó. Cím az Aradi Közönség kiadóhivatalában. 6616**Különféle.****LAMPAERNYÓK** készítését legmodernebb kivitelben olcsón vállalom. Cím az Aradi Közönség kiadóhivatalában. 300**HAJAT PESTÜNK** „Hennával” és „Arábiával” minden színben. Fehér & Comp női fodrász szalon. 10158**ASSZONYOK,** leányok részére gyorsan és pontosan elsajátítható állandó varró és szabászati tanfolyám az esti órákban is Arad, Str. Eminescu 6. 2348**Malomvevők
figyelmébe!**Aradmegyében és Bónáttban legjobb buza-termő vidékeken malmok, gőzmalmok, hengermalmok, hozzátartozó lakásokkal, gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételekkel eladók. — Egy nagy mál és kereskedelmi malom hasznosbérbe kiadó. Értekezni lehet **HAASZ ALBERT** hirdetésében Arad, Str. Romanului 5. (Zrínyi-ucca.) 16532**Most már nem
titok,
hogy az ünnepek
szenzációja lesz az
Erdélyi Élet
karácsonyi száma.****Tegyen próbát
a Brassó-i****első erdélyi eukorka
és csokoládé gyár r.-t.****kiváló készítményeivel.****Legolcsóbb beszerzési forrás Schutz-nál**Arad, Str. Eminescu 28—30.
(v. Deák F.-u.)

ahol kizárólag angol és brünni férfi szövetek, szabókellékek állandó nagy raktára van

Rudolf Mosse 7092

Nyomatott az Aradi Közönség rotációs gépén. Kiadóhivatalos: Aradi nyomdavállalat